

מקצוע

"תרבות יהודית ישראלית"

סקירה אודוטה תכנית הלימודים החדשה
במשרד החינוך

חותם - ידות על סדר היום

בഹוצאה חותם - יהדות על סדר היום (ע"ר)

דיזרעהלי 15 ירושלים 9222217

אתר: www.chotam.org.il

דוא"ל: office@chotam.org.il

© כל הזכויות שמורות

כתיבת: אבניר פורת

עריכה: יוני רוטנברג

עיצוב: אודליה פרל

תוכן עניינים

3	רקע והקדמה
4	דו"ח שנהר והמלצותיו
4	תכנית תרבות יהודית-ישראלית
5	המרכז להכשרת מורים
6	קול קורא להגשת תוכניות לימוד
7	תפיסת העולם שבבסיס תכנית תרבות יהודית-ישראלית
8	סיכום
9	נספחין:

1. קול קורא למורים להכשרה למקצוע תרבות יהודית-ישראלית
2. קול קורא לפיתוח מסלולים להכשרת מורים
3. תוכניות לימוד של התנועה הרפורמית, מתוך האתר
4. דוגמאות מתוך ספרי הלימוד

רקע והקדמה

בתחילת שנות ה-90 התגלה במשרד החינוך, כי מקצועות יהדות ומסורת בחינוך הממלכתי ירדו לשפל פופולריות חסר תקדים. נתונים על ירידת במספר הניגשים לבחינות הבגרות במקצועות תנ"ך, תושב"ע ומורשת ישראל, ירידת במספר המורים המתמחים במקצועות והישגים דלים היו הנורה האדומה שאותתה למערכת על הצורך בשינויי. בשנת 1991 מינה שר החינוך דאז, זבולון המר ז"ל, את פרופ' עליזה שנחר¹ לראש ועדת שתבדוק את העניין. בדו"ח הנושא את שמה ריכזה שנחר את מסקנותיה, והוא הוגש בשנת 1994 לידי שר החינוך פרופ' אמנון רובינשטיין.

משרד החינוך, בהבינו את עומק הבעיה, אימץ את הדו"ח וקבע כי מסקנותיו מחייבות. חמישה שנים מאוחר יותר, בעקבות הדו"ח, הוקם מטה מיוחד במשרד החינוך שתפקידו היה, בין השאר, לבנות תוכניות לימוד שיספקו חומר חדש בנושאי יהדות ומסורת לחינוך הממלכתי, כזה שיש בכוחו להעלות את קרנמ של מקצועות אלה.²

הניסיונות ליישם את עקרונות הדו"ח חזרו ונשנו במהלך שנים. שר החינוך הנוכחי הכריז גם הוא על תוכנית צו', שלדבריו תישם בפעם הראשונה את מסקנות הוועדה بصورة 'מקיפה ומעמיקה'³. התכנית, שנקרה בשם 'תרבות יהודית-ישראלית', יצאה בדרך בשנת הלימודים תשע"ז, והיא כוללת את תלמידי החינוך הממלכתי בכיתות א' - ט'. המשרד קבע רף של חמישה שעות בכל שכבה, שמתוקצבות כולם על ידו.

משרד החינוך הציב לעצמויעד להכשיר מורים להוראת המקצוע במוסדות אקדמיים ומכוני הוראה, אך שבתו כמה שנים רק מורים שהוכשרו יעבירו את החומר⁴. לצורך כך, פרסם המשרד מכרז למוסדות להכשרת מורים, על מנת שייצעו תוכניות לימוד ייעודיות להכשרה. בין הזכאים במכרז ניתן למצוא את תוכנית 'בארי' של מכון הרטמן⁵, המכון שכתרא⁶ ומכון כרם⁷ וגופים נוספים⁸. מורים הרוצים להצטרף לתוכניות יזכו למילגות והטבות שיכסו את שכר הלימוד, ואף מעבר לכך. המשרד גם ממליץ למורים על חומרו לימוד וחוברות בהוצאת מוסדות אלה, ולרוב יפגש התלמיד עם מרכולתם של אלה.

בדו"ח זה, נסקור את מסקנותיה של ועדת שנחר, את העקרונות שהתווה בעקבותיהן משרד החינוך לתוכנית 'תרבות יהודית-ישראלית', במכרזים שהוציא, ואת תוכני הלימוד של המכוונים המכשירים את המורים למקצוע. נבחן ונציג את הערכים אליהם שוואפים מכוניים אלה לחנוך את תלמידי החינוך הממלכתי, לאור ציטוטים ומובהות מתוך חומרו הלימוד לתלמיד.

1 אוז רקטו אוניברסיטת חיפה. כוים בין של תפקידה מכנהת חברת המועצה הבינלאומית של הקון החדש לשראל

2 כל זה ראה: <https://www.knesset.gov.il/mmm/data/pdf/m02465.pdf>

3 כך באור משה"ח: http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/MazKirut_Pedagogit/hithadshut_yehudit

4 בינוי לשיאפה נתן לראות ב'קהל קורא' של משה"ח שנואה נוספת.

5 בהגדרת - 'ໂຣץ פולוליסטי למחקר ולהציג החומר להפעלה על החסינים יהודים בישראל ובצפון אמריקה.' זוגל בתפיסות ליבוראלית-ישראלית פולוליסטי וערבים יהודים וdemokratis' (מתוך אתר מכון הרטמן ותיכנית באורי).

6 מכון לימודי יהדות של התנועה הקונסרבטיבית, שמורתן לחקו, למד ולהניח את מדעי היהדות בגלשה אקדמית, פתוחה, שוויונית ופולוליסטית' (מתוך אתר המכון).

7 מכון להכשרת מורים בתחום הרוח, החברה, האמנות והמדעים, ברוח ההומיניזם ואהבת האדם.

8 בין שאר הגופים המכשורים, נמצא גם מרכז מלון של האוניברסיטה העברית, מכון הרצוג, מכללת אורנים, אוניברסיטת חיפה, בית ברל, מכללת ליאנסקי, הקרן האקדמית אונס, סמינר הקיבוצים, ואוניברסיטת בן גוריון.

דו"ח שנהר והמלצותיו

על המגמות של משרד החינוך בלימודי היהדות לחינוך הממלכתי ניתן ללמידה חינוך זה מזוינות מי שעמד בראש הוועדה שהגישה את הדו"ח, והן ממסקנות הדו"ח שהגישה.

פרופ' שנהר שערה האקדמי כולל פרסומים רבים של מחקרים בתחום ספרות חז"ל וספרות כללית, זכתה לתואר דוקטור לשם כבוד מ'הסניר התאולוגי היהודי' בניו יורק, גופ רפורמי מרכזי בארץ הברית, ואף נבחרה לכהן כחברת המועצה הבינלאומית של 'הקרן החדשה לישראל'.

הכישלון בהנחלת המורשת היהודית בחינוך הממלכתי המתואר בדו"ח, בא לידי ביטוי בירידה בניגשים לבחינות הבגרות, ירידה במספר הסטודנטים הנרשמים לחוגים אלה וחוסר יכולת לפתח תכניות לימוד מקוריות וחדשניות. שנהר ראתה בكونפליקט שבין אורח החיים החלוני והתוכן היהודי הנלמד, את הסיבה למצב החמור. לא הקונפליקט כשלעצמו, שהרי היא עצמה אינה מאמינה ועם זאת בקיה בספרות היהודית, כי אם ההתחממות של צוותי ההוראה ממCESLIIM של דת והלכה. טשטוש המסריהם זהה הוא שהביא לירידת קרנו של המקצוע בעיני הוועדה.

נוסף על הגורמים המקצועיים, ציין הדו"ח שניים חברותים שגרמו גם הם לירידת קרן לימודי היהדות. שקיעת האידיאולוגיות, השתלטות תרבויות הצריכה, ירידת קרנה של השפה העברית – כל אלו היו מצע מתאים לגידולי הhra שתווארו.

מחברי הדו"ח גמרו אומר לתקן את המעוות, ובכך המליצו על מספר צעדים ועקרונות לתקן מצב הוראת היהדות בחינוך הממלכתי.

מתוך המלצות הרבות, נביא כאן מספר המלצות השiocות לעניינו.

- כפתרון לكونפליקט וההתמודדות הלקוויה עמו, המליצה הוועדה להציג את אופיים של מקצועות היהדות כמקצועות "הומניסטיים, מנהלי תרבות וערכיים, המעניקים כלים לבניית השקפת עולם".
- באותו הקשר, ממליצה הוועדה להימנע מהציג היהדות בהקשר של הסתగות והטפה.
- עוד היא ממליצה, להציג את היסוד המדעי-ביקורת של תחום הלימודים.¹⁰.

המלצות אומצו, כאמור, על ידי משרד החינוך, והן מהוות אבני דרך לתכניות הרבות שניסתהקדם משרד החינוך מאז ועד היום. לשון המלצות מתווה כיוון כללי, אך עם זאת אפשר פרשנות רחבה באשר לתכני הלימוד בפועל. מתכניות הלימוד שנרקמו והמכריזם שפרסם משרד החינוך, ניתן ללמידה על הפרשנות והיישום שניתנו להמלצות אלו.

תכנית תרבות יהודית-ישראלית

כאמור, בשנת הלימודים תשע"ז הוחלה תכנית לימודי יהדות חדשה בשם 'תרבות יהודית-ישראלית'. בפתח שפרסם משרד החינוך לתכנית¹¹ מובהרת המוטיבציה להקמתה מתוך תפיסת הציבור השולח את ילדיו למערכת החינוך הממלכתית כציבור פוליטיסטי ליברלי (דבר שכדוע וחוק מאוד מהמציאות) "מתוך רצון להציג את

⁹ מתוך הדף על שנהר בוויקיפדיה: https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A2%D7%9C%D7%99%D7%96%D7%94_%D7%A9%D7%94%D7%A8#.D7.91.D7.99.D7.95.D7.92.D7.A8.D7.A4.D7.99.D7.94

¹⁰ גם את המידע הזה ניתן למצוא במסקר שהוגש לוועדת החינוך, התרבות והספורט, אשר הקישו אליו מופיע בהערה 1. http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/AgafMoreshet/hithadshut_yehudit ¹¹

האחריות לזהות יהודית-ישראלית, פלורליסטיות ומחויבת לערכים דמוקרטיים, אל החברה והקהילה שמקרben באים התלמידים במערכת החינוך הממלכתית, על פי השקפת עולמו וערכיו של ציבור זה". לאור זאת מתוארת דמות הבוגר הרצוי של מערכת החינוך "כמי שחש שיכות, הזדהות ואחריות לתרבותו ולמורשתו היהודית-ישראלית, לא מתוך עמדה סגורה ומסתגרת, אלא מתוך גישה פלורליסטית, פתוחה וביקורתית, ומתוך נאמנות לערכים דמוקרטיים והומניסטיים כלל-אנושיים".

لتכנית מוקצת חמוץ שבועות שבועיות בחינוך הממלכתי, והוא כוללת את כיתות א-ט. בשנת תשע"ו פרסם משרד החינוך קול קורא להגשת תוכניות הכשרה למורים, כהכנה לקרה פתיחת התכנית בשנה שאחריה. במסמך מופיעים קווי מתאר והנחיות המתאימות למסקנות הדוח, אך ניתן לzechot בהם מגמת פרשנות פלורליסטית אף יותר מהמשמע בו. נعمוד עליהם עתה.

המרכז להכשרה מורים

בחלק השני של המסמך¹², מופיעות הנחיות באשר למטרות הנדרשות להקניה בקורסים. המציגים מתבקשים לשים דגש על 'חשיפה לריבוי קולות, זרמים ושיטות ומון **מקום מרכזי לערכים הומניסטיים-דמוקרטיים בLimodot haYehudit**', עוד נדרשים המציגים ליזום מפגשים עם בתי מדרש פלורליסטיים במהלך ההכשרה, כדי ללמידה כיצד לייצר שיח על זהות עצשוות.

בחלק השלישי, המפרט את ה慈ורותיהם אולם נדרשים תלמידי התכנית לרכוש, מודגש פעמיים הצורך לפתח ביקורתיות כלפי התוכן הנלמד, ועכמאות מחשבתיות בכל הנוגע לארון הספרים היהודי. עוד נדרש כי המורים המשימיים ה慈ורה ישתחפו באופן פעיל בעיצוב אורח- חיים בית-ספר וקהילתית המושחת על תרבויות יהודית-ישראלית ברוח פלורליסטית.

אחרי הצבת התנאים הללו במרכז, ניתן לומר שנקבעו כמעט באופן אוטומטי גם הזוכים בו. מוכנים הדוגלים באידיאולוגיות רפורמיות או קונסרבטיביות, הציגו תוכניות שקלעו היטב לטעם של משרד החינוך. מוכנים כמו 'הרטמן', 'שכטור' ו'כרם', זכו בעמדת הכוח המשמעותית הזאת, כאשר הם קובעים כיצד תציג יהדות בעיניהם של מאות אלפי תלמידים בחינוך הממלכתי, ללא תחרות אמיתית. כך, לדוגמה, ניתן לzechot את קווי היסוד של המרכז נטוועים עמוק בחזון של תוכנית 'beari', אותה מפעיל מכון הרטמן:

"תכנית beari שואפת לעצב מחדש את החינוך היהודי-ישראלי בבית ספר ממלכתיים על-יסודיים בארץ. התכנית מאפשרת ליותר ממחכים ועשירות תלמידים לעורר היכרות מחודשת עם זהותם היהודי - על ערכיה, מושגיה וכ כתבה."¹³

תנאי המרכז מהווים המשך ישיר לaimoz מסקנות ועדת שנהר, אם כי ניתן לzechot בהם הקבנה נוספת. ההכוונה לבתי מדרש פלורליסטיים, הינה הוראה מעשית לaimoz של תפיסת עולם מסוימת מאוד באשר לדמותה של יהדות. זו כמובן אינה הגישה המרכזית, ואחדים בודדים מכלל האוכלוסייה אחוזים בה כדרך חיים. ודאי שאין להעלות על הדעת שהיא הגישה עמה מזדהים באופן טבעי מאות האלפים בחינוך הממלכתי.

12 מובא בנספח 2

http://heb.hartman.org.il/JL_Index.asp?Cat_Id=212&Cat_Type=Centers 13

קול קורא להגשת תוכניות לימוד

המגמה עליה הצבענו במשרד החינוך, באה לידי ביטוי גם בקהל הקורא שפורסם להגשת תוכניות לימוד עבור 'תרבות יהודית-ישראלית'. גם כאן ניתן למצוא מוטיבים הלקוחים מתוך מסקנות ועדת שנהר, כמו הדרישה 'להימנע מכל הטפה או הבעת עמדה-חד צדדי'. גם הדרישה להשמע את היהדות על ' מגון זרמים, קהילותיה וקולותיה'.

אין זה פלא, כי חלק מתוכניות הלימוד לשנת תשע"ו הופקד בידיה של התנועה הרפורמית בישראל. באתר התנועה¹⁴, מוצגות לראשו התוכניות שאושרו על ידי משרד החינוך כחלק משערת 'תרבות יהודית-ישראלית'. לכיתות ה' מוצעת התכנית 'ארץ אהבתי - בין עם לארצו חלומות, מעשים, תקוות', העוסקת בתכנים לאומיים ויהודים. לכיתות ו' מוצעת התכנית 'גיל מצוות - מסע אישי של מחויבות ואחריות לתרבות היהודית', העוסקת בשאלות הזהות של התלמידים. לכיתות ט-י אושרה על ידי משרד החינוך התכנית 'אדרה נא שלום', המחנכת לדו-קיום ערבי יהודי, או כלשון המחברים - 'חינוך לקיום משותף'.

נסקרו כמה דוגמאות מתוך תוכני לימוד אלה, על מנת להבין כיצד מוצגת היהדות בתוכנית 'תרבות יהודית-ישראלית'.

1. תוכנים נוצריים כחלק לגיטימי לפרשנות המקראית: בעמוד 13 בספר 'אדרה נא שלום בר', מופיעעה יצירה של מיכאל אלנגלו המתנוססת על תקרת הקפלה הסיסטינית, ומתראת את בריאות האדם על פי הנרטיב הנוצרי. התלמידים מתבקשים להפיק תובנות באשר לבריאות העולם מן הציור זהה. בספר אחר, בהזאת מכון הרטמן, משלבת יצירה של רمبرנדט בתחום דף העוסק ביום הכה/or. היצירה, הנקראת 'שובו של הבן האובד', והיא מתראת את המשל המופיע בברית החדשה על 'שובם' של היהודים לחיק הנצרות. (את כל הדוגמאות ניתן למצוא בנספח 4)

2. סילוף מקורות יהודים ויצירת רושם שלילי עליהם: בעמוד 49, פרק העוסק ביחס שבין ישראל לעמים באותו הספר, מובא ציטוט מתוך ספר הכהורי. בציגות (מאמר ראשון, סעיף קטו בתרגום אבן שמואל), כך על פי פירוש הספר, מודה החבר לטענת מלך כוזר. הטענה היא כי אם היה כח ביד היהודים הרי שהיו הרגים בגויים ולא שומרים על עונוה. התגובה של החבר נחתכת בספר – "מצאת מקום רפואי מלך כוזר", ותו לא. אמנם כל אדם בעל יושר אינטלקטואלי בסיסי, ימשיך את קריית הפסקה ויוכח כי הودאות היא בכר שעלה בני עמו לקבל את עול הגלות באהבה ולהבין שהוא ייסורים על חטאינו, ולא הודהה בכר שאם היה לאל ידינו היו הרגים בכל סביבותינו.

3. דחיפה להיכרות והצטרפות עם ארגוני שמאל קיצוני: בעמוד 47, מתוך לימוד על סיוע למי שאינם יהודים, שולח הספר את התלמידים למשימה – מחקר אינטרנטני על אגודות הפעולות בתחום. האגודות המוזכירות מוכرات היטוב הציבור, ככלשה שמחזיקות באידאולוגיות שמאלניות קיצוניות, ואף התבטהו מספר פעמים נגד פעולות של מדינת ישראל. בין האגודות ניתן למצוא את 'רופאים למען זכויות אדם', 'רבניים למען זכויות אדם' ו'תבל בזכות'. אכן, מחקר אינטרנטני קצר יכול לפרוס בפניו כל מבקש את תפיסת עולמן של אגודות אלה.

אוושרה על ידי משרד החינוך לשעת תרבות יהודית ישראלית, מופיעות השקפות רפורמיות רדיקליות. בונגע למוחיבות לקיים מצוות, קבע הספר כי 'קיים של החוק/מצווה תלוי בהסכם האדם לקבל את מקור החוק'. עוד נטען שם, כי העריכה הסופית של התורה נעשתה בכלל בימי גלות בבל. בעקבות זאת מופיעעה שאלת לתלמיד: "האם לדעתך התורה היא יצירה אלוהית או אנושית?". ההשלכות למסקנות התלמיד בעניין ברורים מאליהן.

5. גישה מזולגת לערכי היהדות: בדף ליום פרשנות שבוע, אותו מוציאה המדרשה באורנים - גוף העוסק בהכשרת המורים למקצוע, מופיעים כמין דרישות לפסוקים בעלות אופי בוטה ומזולג. הכותב 'דן' שם בתפקידו של הקדוש ברוך הוא, במידה בה ישובתו בני אדם, ואז כבר לא ייחשבו לבניו. הוא מעלה השערה, טיפשית וודונית, כי יוחק חוק המעניק לו דמי אבטלה. כמו רדו¹⁵.

תפיסת העולם שבסיס תכנית תרבות יהודית-ישראלית

מי שנבחר לעמוד בראש התכנית הוא פרופ' רון מרגולין, שבה בעת משמש כעומית מחקר במכוון הרטמן. מרגולין מחזק בתפיסה עולם שמאלנית-קייזונית, כאשר בין שאר עיסוקיו הוא גם חבר בחוג הידידים של ארגון 'J-street' האמריקאי, המקדם מדיניות אנטישראלית בעולםם¹⁶. ראיון שהעניק לרשות ב', הודה מרגולין בפה מלא כי אף הוא הופתע מהסכמתו של שר חינוך מטעם הבית היהודי לתוכניות רפורמיים קיזוניים:

"אני מוכರח להגיד לכם, זה בעיני, זה שבנתה העביר את העניין הזה, ואישר אותו, היה פלאים"¹⁷

עוד באותו ראיון, פרש מרגולין את תפיסת עולמו בנוגע ללימודיה היהדות. פיתוח רעיונות המבוססים על עקרונות הומניסטיים, קר לתפיסתו, יכולם לכנות על ערמותה של היהדות - 'המודדים הפרובלמטיים בתנ"ר', כפי שהוא מכנה רעיונות לאומניים ודתיים. הוא מתאר גם את החששות שהוא לילוי תмир, חברת הכנסת ממרא'ץ שאף כינה כשרת חינוך, מפני העלתה תוכניות לימוד שכאה

ד"ר דניאל הרטמן, מייסד וראש מכון הרטמן¹⁸, כותב על הצורך לייסד יהדות חדשה המתבססת על ערכים של פלורליזם ודמוקרטיה:

The second challenge is to guide the renewed interest and engagement with Judaism towards a modern Judaism founded on Jewish values, religious pluralism and commitment to democracy.

הקריאה של הרטמן לציבור החילוני והמסורתי היא להוציא את ההשכמה הפלורליסטית מביתם הפרטיאלי הסביבה הציבורית הישראלית:

Third, the plurality of Jewishness prevalent in the privacy of peoples' homes needs to be brought into the public sphere

גם בדבריה של פרופ' שנחר, ניתן למצוא מוטיבים דומים לאלו שכבר הבאנו. במסמך שהוגש בפני ועדת החינוך, התרבות והספורט¹⁹ מובאים דבריה של שנחר, המביעים חשש מכך שהירידה לימודי היהדות עלולים לגרום ל'ספוקות בצדקה דרך הציווית ובצדקת דרך של מדינת ישראל', ולפיכך לגרום ל'פגיעה קשה בליך הקולקטיב היהודי-יהודי'. אמרו מעתה, אין חשיבות גדולה לנאמנות ללימוד היהדות כפי שהיא, אלא היה התכניםים כאלה שיוכלו לאגד סביבם מה שייתור בעלי דעתו הוא העיקרי. זה הסבר מספק להמלצות הקוראות להציג את הפן הומניסטי של היהדות, ולהימנע מכל הטפה או חד צדדיות.

15. קישור לדוברים: <http://www.oranim.ac.il/sites/heb/SiteCollectionImages/Documents/hamidrasha/parashat-hashavua/ree-tashsab-bini.pdf>

16. דוח אולדסטון היהודו לשפטה הוא דוגמה אופיינית לפעלויות השדולה.

17. <http://soundcloud.com/reshet-bet/id72dbavcgeb>

18. שאמרו לנו מהזוכים במכוז להכשרת מורים לתוכנית.

19. ראה העזה 1

סיכום

דבר אין לנו נגד זכותם של מוכנים רפורמיים וקונסרבטיביים להביע את דעתם. ההיפך הוא ההפך, אנו שמחים לחיות במדינה בה חופש הביטוי הוא נחלת הכלל, וכל איש יכול להביע את דעתו ללא מORA. אלא, שכאשר מדובר בהנחלת ידע וערכים לנערים ולילדים, שלא זו בלבד שזרים חוש ביקורת ראי אף נעדרים הם רקע אחר מבית על מנת להתמודד עם המכתב להם, אנו קמים למחרות מהאה נמרצת. הלימודים המועברים כיוום בחינוך הממלכתי במסגרת 'שעת תרבות יהודית-ישראלית' אינם נאמנים, בלשון המעטה, לערכיהם היהודיים כפי שהם.

מתוך רצון ליצור קולקטיב המתחדס סביר ערכיים משותפים, אך ככלו שאינם מחיבים דעות או חובות מסוימות מסויימות, יצרו משרד החינוך ומוכני ההכשרה תכנית לימודים שמוקנת את היהדות מתכנה. הסמליים והסיפוריםammen נותרו, אך הערכיהם הינם פלורליסטיים-הומניסטיים לחלוון. מסקנות ועדת שנהר, המכrazים שפרסם משרד החינוך, אופי המוכנים שזכו בו ואף תכניות הלימוד עצמן, מבעאים רצף של השקפות רפורמיות על היהדות והנחלת של ערכיהם חילוניים ומערביים לחלוון.

בניגוד לעמדת דו"ח שנהר, לא הערכיהם היהודים הם הבעה אותה צריך לטאטא מתחת לשטיח, אלא דרך הוראותם. השימוש במצב העוגם של לימודי היהדות בחינוך הממלכתי על מנת לקדם איגנידות פלורליסטיות אינו מוצדק. לתלמידי ישראל אכן נדרש תגבר ב לימודי היהדות, ולא תגבר באמונות ותפישות עולם אחרות. עליינו לזכור, כי אחד גדול מתוך תלמידי החינוך הממלכתי והאקדמי בישראל בכלל, נע על הרץ שבין רוחש כבוד והערקה לדת. על משרד החינוך להגיש להם את היהדות הנאמנה, בעלי עירוב של אמונה ותפישות עולם הרחבות ממנה עד מאד. חשיבה מרוכזת ומאמץ למצוא דרכי להוראה מושכת ואפקטיבית של היהדות כפי שהיא, יניבו פירות מבורכים הרבה יותר מאשר אסכולת הטשטוש. לעניין זהה, יתגיסו בשמחה מוכני ההכשרה וחינוך שונים וטובים לא פחות.

1. קול קורא למורים להכשרה למקצוע תרבות יהודית-ישראלית

הרחבת הסמכה / תואר שני במקצועות היהדות

מוצעים שני מסלולי הبشرה עיקריים למורים:

- **הרחבת הסמכה:** 360 שעות שיתפרשו על פני שנתיים (יום בשבוע). למשתלמים תוענק תעודה הרחבת הסמכה.
- על-פי החלטות משרד החינוך, הפktת תעודה זו belum' רישון הוראה כורוכה בקבלת הערכה מוסכמת על עדות המורה מאת מנהלת בית הספר, על-פי [כלים לבחינות עבד ההוראה](#).
- **תואר שני (גם ללא תזה):** באחד ממקצועות היהדות - מדעי היהדות, תורה שביעין, תלמוד, מחשבת ישראל, פילוסופיה יהודית, חינוך יהודי, תרבות ישראל. חלק מהמחולות והאוניברסיטאות מציעות תואר שני בשילוב DIDACTICA ודגניה של הוראה מקצוע: "תרבות יהודית-ישראלית".

ראו בסוף מסמך זה – מבחנים ונוהלים לקבלת התמורות

לקראת הטמעה של תכנית לימודים חדשה במקצועות היהדות יהודית-ישראלית במיצג החלטת ממשלה ממלכתית (цитות א-ט), מצע משרד החינוך מLAGOT למורים מכל תחומי הדעת שיירשםו למסלולי הبشرה ייעודיים.

תכניות ההכשרה יופעל במוסדות אקדמיים ובמוסדות המכשירים מורים. התכניות נבנו על בסיס [עקרונות הוראת המקצוע](#) ובהתאם ל[תכנית הלימודים החדשה](#) ואושרו על ידי אגף מורות.

מדדיות המשרד היא כי במהלך שנים ספורות יוכשרו כל המורים המלמדים את התחומי בבערךת, והוראת המקצוע יימסר למורים מקצועיים.

בוואו להיות חלק מכוח הוראה מקצועי, איכוטי ומסור להוביל תחום תרבויות יהודית-ישראלית ברוח פלורליסטית במערכת החינוך הממלכתית.

2. קול קורא לפיתוח מסלולים להכשרת מורים

המחקרים הפדגוגיים
אגף מורשת
מגביל עובדי הוראה
אגף א-עובדי הוראה

טו סין תשע"ו
2016 יוני 21

קול קורא

**לפתחת מסלולים להכשרת מורים
במקצוע "תרבות יהודית-ישראלית"
לקראת שנה"ל תשע"ז**

**הרחבת הסמכה
תואר שני
הסבת אקדמאים – B.Ed – התחמות תרבות יהודית-ישראלית**

1. אורייניות טקסטואלית - 50%

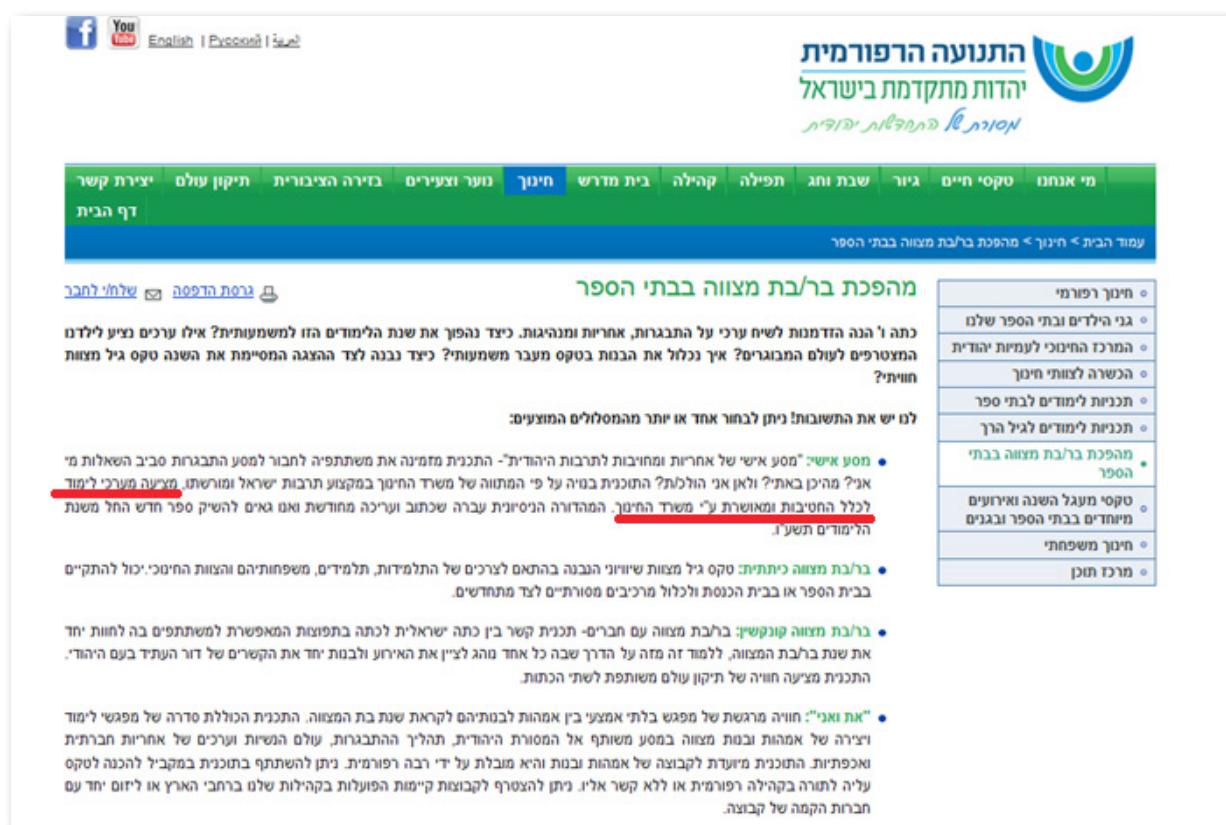
תרבות יהודית-ישראלית היא תרבות אוריינית המבוססת בראש ובראשונה על טקסטים מגוון סוגות ותקופות, ועל ה"שפות" המייחדות אותן. לכן, המפתח להוראה מקצועית ומשמעותית של המקצוע החדש הוא היכרות רחבה ועמיקה עם המקורות בהקשריהם הספרותיים, ההיסטוריהים והתרבותיים.

תכנית ההכשרה תכלול קורסי תוכן ובهم היכרות שיטותית ועמיקה עם ארון הספרים היהודי לדורותיו: המקרא ופרשנותו, ספרות חז"ל, יצירה והגות בימי הביניים ובעת החדשנה מזרחה וממערב ועד לצירה הציונית והישראלית בת זמננו. דגש ינתן על הקניית מילויות טקסטואליות ברמה גבוהה, רציפות וחידוש ביצירה היהודית, חשיפה לריבוי קולות, זרמים ושיתות ומוקם מרכזי לערכים הומניסטיים-דמוקרטיים בילדות היהדות.

3). شيخ זהות יהודית-ישראלית – 20%

התהום של תרבות יהודית-ישראלית מועורר שיח ושאלות של זהות ושיכיות כאו'ונשיין. לכן חשוב להקנות למורה כלים **סדאיים** לקיום והנאהה של שיח כזה עם תלמידיו, בבירור זהות ולעיצוב השקפת עולם יהודית, ציונית וישראלית, וכן להקנות לו כלים להוביל מהלך כזה גם בבית הספר, הן בשיעורים בכיתה, הן בחני השגחה של בית הספר (בגון: טקסטים, מימיisia, סיורים) והן בחני הקהילה הרחבה (בגון הנחיה בתים מדרש, ערבי פיטוט וככדי). מומלץ לשלב בהכרה בתהום וזה בתני מדרש פלורליסטיים הפעילים ברחבי הארץ.

תכניות לימוד של התנועה הרפורמית, מtower האתר.

תכניות לימודים לבתי ספר

הטבונה התרבותית מפעילה מנגנון רחב של תכניות על מנת לסייע לאנשים לערוך חיקוק הממלכתיות על מסגרת התרבות העממית (גבע), בתי ספר יוצרים נתי' ספר על-

תכנית "تلמידים"- תוכנית הוליסטית לעיצוב אקלים חינוכי יהודי פולורליסטי בבית הספר

טכניות במקצוע תרבות ישראל ו מורשתן לכיתות ה-1 בבתי הספר הממלכתיים

“אזריך אנטקטי” – נס לעזרתו מלחמות, מושגים, תקנות (חומרת ה-1). הרכבת שוקת גזירה שענן עם ישראל לאוצר בתפקיד, במדרש, באגדה, בספרות, בספרות חז"ל, בשיר ובספרות הגזירות. כל מקורותיה הוכנסו על ידי רשות התקון של נס מושナル או לרשותם כבנאיו עמו נס, שארול, עיר יהולם

תכנית לעידוד סובלנות וחינוך ל��יימ משותף

ואבדהה לא-שלום - היכולת למודים בשואה חומר לשלבינות וקיים מושגנו נגידות באירוע הפירוט היהודי על מנת לקדם ייעורם ושוחח מוניטיסטי' והדמוקרטי'.

4. דוגמאות מתוך ספרי הלימוד

אדרבה נא שלום

בריאת האדם ותוארו רבות באמנות הנוצרית, במיוחד מפומוס ציוויל של מיכאלאנג'לו מראשית המאה השש עשרה על תקרת הקפלת הסיסטינית. אילן מהריעונות של תיאור בריאת האדם באים לידי ביטוי בציור?

אדרבה נא שלום

אמור הכהזיר: זה היה אכן אילו הדלות והמסכנות שלכם הייתה נבעת מבחירה, אבל היא לא. היא נבעת רק מתוך הכרה, כוח המציאות. ולֹא היה לכם כוח וחוזק, לא היותם דוגלים בדלות וצנויות אלא היותם הורגים ככל יכולתכם.

אמור החבר: מצאת את נקודות החולשה שלי, אתה צודק! (ענין בדבר בדינמיקה בין החבר ומילך כהזה)

אם התלמידים אינם מכירים ארגונים יהודים וישראלים הפועלים למען סייע לאוכלוסיות מוחלשות מוחץ לעם ישראל, ניתן לכוון אותם למחקר אינטראנטי. מצורפות כמה דוגמאות של ארגונים, הפועלים בתחום ישראל ומהווים לה. אפשר לבקש מהתלמידים לגלות בעצם ארגונים נוספים בתחום הרפואה, החינוך, הסביבה.

למשל:

רופאים לזכויות אדם: <http://www.phr.org.il/default.asp?PageID=79>

תבל בצדוק: [/http://www.tevelbtzedek.org](http://www.tevelbtzedek.org)

רבנים לזכויות אדם: [/http://rhr.org.il/heb](http://rhr.org.il/heb)

ארגון סיוע לפליטים וمبرקשי מקלט בישראל: [/http://assaf.org.il](http://assaf.org.il)

דוגמאות לארס רוחני, מתוך תכנית הלימודים "ארגון חינוך ישראלי":³⁷

The slide features a yellow header with the organization's name in Hebrew. Below it is a flowchart with three main steps: 'מקור החוק/המצווה' (Source of the law/commandment), 'החוק/המצווה' (Law/commandment), and 'מקבל/לא מקבל את החוק/המצווה' (Accepts/rejects the law/commandment). A note at the bottom states: 'לכל חוק או מצווה יש שמו ייש שקבע וחתלן. האדם זה שבוחר האם לקיים את החוק או המצוואה. בפה תלי קיומו או אי קיומו של החוק/מצוואה? בהסתמכת לקבל את מקור החוק.'

מתוך תוכנית הלימוד:

"לשאלה מי כתב את התורה יש מספר תשובות מקובלות. ישנים המתאמים כי חמישת חומשי התורה נכתבו על ידי משה ברוח הקודש שנחאה עליו בהרטויו ועל קני מיחוסים קדושים הרבה יותר לכתוב. כבר בתקופת התלמוד עלות תחרויות בקשר לסבירה זו. סבירה נספთ היא כי חלקים שונים של התורה חבורו בתקופות שונות, והעריכה הסופית נעשתה במיגמות בבל".

שאלה לתלמיד: "מהי עמדתכם, האם התורה היא יצירה אלוהית או אנושית?"

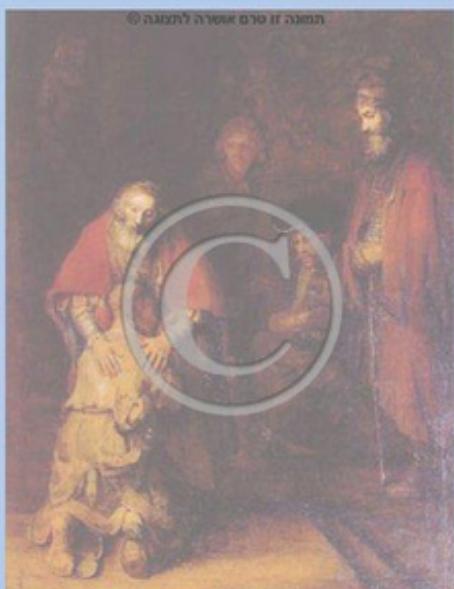
משה ריבינו ולוחות הברית

צו פיס

ב' הלומת חשובה' הרמכ'ם מתאר את תהליך התשובה ומציר תמונה מקיפה של בשתי ההלמות המוכאות לפנים מתוך 'הלומת חשובה' הוא מתאר את הפיס והריצוי שמקש הסליחה מוחכ בטעם כלפי רעהו ואת תהליך המחוללה מנוקות המכת של הגונן.

משנה תורה (יד החזקה)
בתיקונה של אחר תעלמו חונך פורט פסיקה עלייתם סחרים טומם. וטומם היונה ללקת הולכת והקישות בתוך דיני הסטה ומון והדרים הצלמיים ואחרים, ולקצתו פסקות ברחות בסקרים שבין ספירות הפסיקה החשובות ביותר מציין ספרות: 'משנה תורה' (יד החזקה), שייצר הומרים (בנוסף למאה ה-11) ו'ושולמן ערך'. שוחבר כי יוסף קרא. משנה תורה (יד החזקה), נכתב עלייתם סחרים בסוף המאה ה-12 לספירה. והוא מודוד על פ' יד (א) מושאים עקרוניים (ובכן כתיב יד החזקה), כתוב בשפה העברית, בתמצחית ניביות שופשי בחוב הומרים מօור את הפסקונה הסופית של ההלכה, ביל' תלון בגול ל'זין או הסורת שפטם היא שאובה וזה ספר פסקות חדוק ונוח לקריאה ולŁבנה, ואו הזרנו המשכילה והתקין ביזור שקס להלמה העברית.

רמבנן, שם של הנק האחד

1 אין התשובה ולא יום הכפורים מכפרין אלא על עבירות שבין אדם לטוקם, כגון: מי שאכל דבר אסור או בעל בעילה אסורה וכיוצא בהן, אבל עבירות שבין אדם לחבריו,

כגון: החובל את חבריו או המקלל חבריו או גוזלו וכיוצא בהן, **5** או מוחל לו לעולם עד שיתון לחבירו מה שהוא חייב לו וירצה,

אפייע' שהחומר לו מעון שהוא חייב לו צירך לרצותו ולשאול ממען שימושו לו,

אפיילו לא הקנש את חבריו אלא בדברים צירך לפיסו ולפצעו בו עד שימושו לו,

10 לא רצה חבריו לטעול לו,

מביא לו שורה של שלשה בני אדם מרעיה, ופוגען בו ומבקשין ממנו,

לא נרצה להן, מביא לו שניה ושלישית לא רציה, מניחו והולך לו, זה שלא מוחל הוא החוטא,

15 ואם היה רבבו הולך ובא אפילו אלף פעמים עד שימושו לו,

אסור לאדם להיות אכורי ולא היפיס אלא יאה נח לרצות וקשה לכעס

ובשעה שמקש ממנו החוטא למוחל מלבד שלם ובנפש חפזה, ואפיילו הצר לו וחטא לו הרבה לא יקום ולא יתרו...

20 וזה דרכם של זרע ישראל ולכם תנוון.

רמבנן, הלכות תשובה פרק ב, הלכות ט-ט'

2. דבר אסור מאכל אסור לאוכל עליי ההלכה, למשל בשור בהמה טמאה געל בעילה אסורה קיים מין עם אישת האסורה לו עליי ההלכה (למשל אשת איש). כגון: במשל **5**. והונבל הפטגון **6**. ורוצחו **7**. ופיסו אותו **8**. ותשאול **9**. ולביבם.

8. הקנש **10** העליכם **11**. ולפצען בו **12**. לטלשנש עמו **13**. מרושין **14**. ומונען בו **15**. כסם אלין **16**. לא תרצו להן **17**. לא הסכים וגונן להיעזר לכשחת המחוללה של חבריו **18**. לא רצה

חותם - יהדות על סדר היום (ע"ר)

דיזרעהלי 15 ירושלים 9222217